

Fra forordet til *Storms of my grandchildren*

Oversatt av Gunnar Kvåle

Planeten Jorden, skapelsen, denne verden hvor sivilisasjonen har utviklet seg, vår verden med et klimamønster som vi kjenner og med stabile kystlinjer, er i akutt fare. Denne kritiske situasjonen er krystallklar og de siste års forskning etterlater ikke lenger noen tvil. Vi har nå klare bevis for krisen, gitt oss gjennom den økende og detaljerte informasjonen om hvordan jorden har svart på truende krefter gjennom historien (svært sensitiv med noe forsinkelse som skyldes tregheten i de enorme havområdene) – og gjennom observasjoner av endringer som begynner å skje i ulike deler av verden som resultat av de pågående klimaendringene. Den skremmende konklusjonen er at en fortsatt utnyttelse av alt fossilt brensel truer ikke bare millioner av arter på planeten, men også overlevelsen av menneskeheten som sådan.

Hvordan kan vi være på grensen til slike konsekvenser når lokale klimaendringer fortsatt er små, sammenlignet med svingninger i været fra dag til dag? Forklaringen er at vi nærmer oss det som kalles "vippepunkter" for klima. Passerer vi disse, kan klimadynamikken forårsake raske endringer, ute av menneskets kontroll. Vippepunkter opptrer på grunn av forsterkende tilbakekoblinger – som når en mikrofon plasseres nær en høyttaler. Denne vil forsterke lyden som så igjen blir opptatt av mikrofonen, som på nytt registrerer og forsterker lyden til dess den raskt blir utålelig. Klimarelaterte tilbakekoblinger omfatter tap av is i Arktis, smelting av isflak og isbreer og frigjøring av metan når tundraen smelter. Disse og andre vitenskapelige forhold vil klargjøres etter hvert.

Samfunnsmessige forhold bidrar like mye til krisen vi befinner oss i; nærmere bestemt: det jeg kaller grønnvasking. Det forskrekket meg, ved gjennomgangen av data, å se det svære gapet mellom makthaveres retorikk og realiteter. Å uttrykke bekymring for global oppvarming og miljø, men likevel ikke gjennomføre noen tiltak for virkelig å stabilisere klimaet eller for å bevare miljøet, er utbredt både i USA og andre land, til og med blant land som er regnet for å være blant de "grønneste".

Tragedien er at de tiltakene som trengs for å stabilisere klimaet, ikke bare er fullt gjennomførbare, de har også andre fordeler. Hvordan kan det da ha seg at nødvendige tiltak ikke blir satt i verk? Det er lett å antyde forklaringer – makten som ulike særinteresser har over styresmaktene, korte valgperioder som undergraver hensynet til langsiktige konsekvenser – men dette vil jeg overlate til leseren å bedømme, basert på de fakta jeg vil presentere.

Jeg ser på meg selv som vitne, ikke som en forkynner. Forfatteren Robert Pool kom til denne konklusjonen da han brukte slike religiøse metaforer i en artikkel om Steve Schneider (en forkynner) og meg i *Science* 11. mai 1990. Pool definerte et vitne som "en som tror at han har informasjon som er så viktig at han ikke kan være taus".

Jeg vet at noen påstår at jeg er blitt en forkynner i de senere år. Det er ikke riktig. Noe er likevel endret. Etter hvert har jeg forstått at jeg ikke bare er et vitne når det gjelder hva som skjer med klimasystemet, meg også når det gjelder politisk grønnvasking. Politikerne er glad til om forskere fremskaffer informasjon og så går sin vei og tier stilt. Men vitenskap og politikk kan ikke holdes adskilt. Jeg har sett at politikere gjerne tyr til enkle løsninger som passer dem i øyeblikket. Men det er lett å se at dette ikke holder i det lange løp, gitt tilgjengelige vitenskapelige data og empirisk informasjon.

Jeg tror den største hindringen når det gjelder å løse problemet global oppvarming, er den rollen penger spiller i politikken, dvs. de økonomiske særinteressenes innflytelse og makt. "Men disse kreftene er jo umulig å

stoppe”, sier dere. I så fall kan det ikke fortsette slik. Folk flest, og særlig unge mennesker, må engasjere seg på en helt annen måte enn i dag.

Her vil nok noen av dere reagere. Som om du ikke var engasjert nok allerede! Du som strevde livet av deg for å få valgt president Barack Obama! Også jeg (en uavhengig velger som har stemt både republikansk og demokratisk gjennom årene) stemte for ”change”, og hadde tårer i øynene under hans valgdagstale i Chicago. Det var, og vil alltid være, en stor dag for Amerika. Men når det gjelder klima har president Obama hatt heller lite å komme med. Han og hans viktigste rådgivere er utsatt for tungt press, og til denne tid har hans tilnæringsmåte vært: ”la oss kompromisse”. Så det er langt fram, folkens, og vi må bare stå på videre. Og slagordet må fortsatt være ”Yes, we can!”

Det er beklagelig å konstatere at det meste av det som politikerne gjør på klimafronten er grønnvasking – det de kommer med kan høres greit nok ut, men i virkeligheten lurer de både seg selv og andre. Når vanskelighetene tårner seg opp, tyr de gjerne til kompromisser. Men uheldigvis, naturen og fysikkens lover gir ikke rom for kompromisser – de er slik de er!

Politiske beslutninger vedrørende klimaendringene blir diskutert hver eneste dag av folk uten gode nok kunnskaper om saken. Ofte er de også influert av bevisst desinformasjon fra ulike særinteresser. Denne boken ble skrevet for å gjøre noe med denne situasjonen. Borgere som bryr seg trenger å bli nærmere kjent med vitenskapen, slik at de kan utøve sine demokratiske rettigheter og kontrollere politiske beslutninger. Hvis ikke er det fare for at kortsiktige interesser vil fortsette å dominere den politiske diskurs. Dermed vil tiden løpe ut for oss.

I 2001 var jeg mer optimistisk med hensyn til klimasituasjonen. Det syntes som om klimaeffektene kunne holdes på et akseptabelt nivå om atmosfærens CO₂ nivå ble holdt på mindre enn 450 ppm (deler pr. million; 450 ppm er 0,045 prosent av molekylene i luften). Til nå har mennesker vært årsaken til at CO₂ har økt fra 280 ppm i 1750 til 387 ppm i 2009.

I løpet av de siste få årene er det imidlertid blitt klart at 387 ppm alt er innenfor faresonen. Det er avgjørende at vi straks forstår behovet for å redusere CO₂-nivået i atmosfæren til maksimum 350 ppm for å unngå katastrofer for kommende generasjoner. En slik reduksjon er fortsatt mulig, men bare så vidt. Det forutsetter en øyeblikkelig utfasing av utslipp fra kull, samt en bedret skogs- og landbrukspraksis. Denne delen av historien vil bli forklart i senere kapitler, men vi må nå forstå at det haster med en kursendring. Dette er vår siste sjanse.

Jeg har selv endret meg i løpet av de siste åtte årene, særlig etter at min kone, Anniek, og jeg fikk våre første barnebarn. I begynnelsen viste jeg stundom et bilde av vårt første barnebarn når jeg snakket om global oppvarming. Først var dette gjort nærmest i spøk siden aviser omtalte meg som ”den globale oppvarmingens bestefar”. Men det var gjort også i stolthet over en ung dame som var blitt som en engel for oss. Men gradvis endret jeg min oppfatning av dette å være et ”vitne”, og jeg tok en tøff beslutning: Jeg ville ikke at barnebarna mine, en gang i fremtiden, skulle se seg tilbake og si: ”Bestefar min forsto hva som skjedde, men han sa ikke klart i fra.”

Denne bestemmelsen var nødvendig for meg. Hvis det ikke hadde vært for barnebarna mine og kunnskapen om hva de vil møte, ville jeg fortsatt å drive ren vitenskap og ikke blande meg inn i politiske beslutninger. Når politikk blir brakt inn i diskusjonen, virker det som svært mange krefter begynner å reagere. Jeg foretrekker helt klart bare å drive med vitenskap. Det er mer behagelig, særlig når det går bra med studiene. Hvis jeg likevel må opptre som et vitne, har jeg satt meg fore å gi mitt vitneprov og så gå tilbake til laboratoriet der jeg føler meg mer hjemme. Det er også det jeg planlegger å gjøre når denne boken er avsluttet.